

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta / Arctial MidstreamCo, alumiinitehdas, Kokkola ja Kruunupyö

Kaupunginhallitus 23.06.2025 § 300
108/11.00.03/2025

Valmistelija

Kaupunkisuunnittelupäällikkö Päivi Cainberg

Arctial MidstreamCo Oy suunnittelee Kruunuportin teollisuusalueelle Kokkolan ja Kruunupyön rajalle vähähiilistä primäärialumiinitehdasta, jonka vuotuinen tuotantokapasiteetti on 550 000 tonnia alumiinia. Arviointiohjelmassa on tuotu esille, että Kokkola ja Kruunupyö soveltuvat hyvin vähähiiliselle alumiinin valmistukselle, koska alueella on muun muassa vahva teollisuushistoria, laadukkaat satamatoiminnot ja hyvä hiilineutraalin sähkön saatavuus. Toteutuessaan laitos olisi ensimmäinen uusi primäärialumiinihanke Manner-Euroopassa yli 30 vuoteen, mikä lisäisi merkittävästi vähähiilisen alumiinin tarjontaa Euroopassa.

Alumiinitehdas koostuu primäärialumiinin tuotannon elektrolyytilaitoksesta sekä valimosta. Elektrolyytilaitos sijoittuisi Kokkolan puolelle. Alumiinitehtaan toimintaan kuuluu lisäksi alumiinin jatkojalostus. Suunniteltu valssaamo rakennettaisiin Kruunupyön puolelle hankealuetta. Valssaamon tuotantokapasiteetti on 150 000 tonnia vuodessa. Arctialin tavoitteena on tuotannon käynnistäminen tehtaalla vuoden 2029 aikana.

Hankkeen YVA-yhteysviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja YVA-konsulttina Envineer Oy. Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus pyytää lausuntoa YVA -selostuksesta 26.6.2025 mennessä.

Kaikki hankkeeseen liittyvä materiaali löytyy kohdasta "Arviointiohjelma" seuraavalta verkkosivulta:
<https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaijuta/ymparistovaikutusten-arviointi/arctial-midstreamco-oy-alumiinitehdas-kokkola-ja-kruunupyö>

Arvioitavat vaihtoehdot

Alumiinitehtaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA-menettely) tarkastellaan hankkeen vaikutuksia koko sen elinkaaren ajalta, käsittäen rakentamisen, toiminnan sekä toiminnan jälkeisen ajan. YVA-menettelyssä tarkasteltavana on kaksi hankevaihtoehtoa (VE1 ja VE2). Lisäksi tarkastellaan vaihtoehtoa VE0, jossa hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehdossa VE1 Kruunuportin Kokkolan alueelle rakennetaan 550 000 tonnin tuotantokapasiteetin primäärialumiinitehdas, joka kattaa alumiinin valmistuksen elektrolyytilä, valimon sekä mahdollisen tuotannossa tarvittavien anodien (300 000 t/a) valmistuksen. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi toimintaan voi sisältyä myös alumiinin jatkojalostusta valssaamossa. Valssaamon toiminnot sijoittuvat hankealueen Kruunupyön alueelle. Hanke sisältää kahden erillisen,

noin kilometrin pituisen 400 kV:n ilmajohdon rakentamisen Hirvisuon sähköasemalta tehtaalle. Suunnitellut voimajohdot kulkevat enimmäkseen aiemmin rakennetussa johtokäytävässä. Toiminta sisältää lisäksi yhteensä enintään 50 000 tonnia ulkoisista lähteistä peräisin olevaa alumiiniromun vastaanottamisen valssaamon raaka-aineeksi.

Vaihtoehto VE2 on muutoin sama kuin vaihtoehto VE1, mutta ilman anodien valmistusta paikan päällä. Tässä vaihtoehdossa anodit ostetaan niitä tuottavalta osapuolelta ulkomailta ja tuodaan sataman kautta työmaalle yhdessä kaikkien muiden raaka-aineiden kanssa.

Esitys lausunnoksi

Kokkolan kaupunki toteaa, että YVA-ohjelma on kokonaisuutena asiallinen ja hyvin laadittu.

Kokkolan kaupunki on tehnyt vuodesta 2021 alkaen Kruunuportin teollisuusalueen kehittämiseen liittyvää työtä monella saralla liittyen raakamaan hankintaan, alueen kaavoittamiseen, infrastruktuurin suunnitteluun ja tonttien markkinointiin. Näin ollen kaavoitettu kemianteollisuuden alue on olosuhteiltaan ja vaikutusten hallinnaltaan kaupungin käsityksen mukaan hyvä alue Arctial MidstreamCo:n suunnitellulle hankkeelle ja Kokkolan kaupungin pitkäjänteisen tavoitteen mukainen.

Kokkolan kaupunki on aikanaan valinnut Kruunuportin alueen kemianteollisuuden toimintojen kohdealueeksi. Kruunuportin alueen kehittämisperiaatteena on, että aluetta kehitetään uutena, paljon tilaa vaativana, korkealuokkaisena työpaikka-alueena. Kokkolan kaupunki on tutkinut alueen keskeisiä luontoarvoja ja ympäristövaikutuksia Kokkolan strategisen aluerakenneyleiskaavan 2040 (hyväksytty kaupunginvaltuusto 7.3.2022) ja Kruunuportin asemakaavan laadinnan yhteydessä (hyväksytty 13.6.2022). Näistä keskeisimmät asiat on merkitty huomioon otettavaksi asemakaavamääräyksinä.

Strategisessa aluerakenneyleiskaavassa kaupunki on tutkinut varsinaisen hankealueen ja sen laajennuksen (Kruunuportti III) lisäksi myös alueeseen liittymisen yhdystiellä KIP:in suuntaan, valtatie 8 parantamisen sekä alueen saavutettavuuden joukkoliikenteellä ja kävelyn ja pyöräilyn reitillä. Kokkolan kaupunki on käynnistänyt Kruunuportti III asemakaavan laadinnan, kaupunginhallitus 19.5.2025 § 210.

Arviointiohjelmassa on kuvattu arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät selkeästi. Kuvattu arviointitapa antaa havainnollisen kuvan merkittävimmistä vaikutuksista ja niiden suunnasta. Arvioinnista saadaan tärkeää tietoa jatkossa tarvittavia lupamenettelyjä varten.

YVA-prosessi edellyttää hyvää yhteistyötä hankkeesta vastaavan ja yhteysviranomaisen välillä sekä laadukasta vuoropuhelua muiden viranomaistahojen ja sidosryhmien kanssa, jotta arvioinnin ja sitä seuraavien erilaisten lupavaiheiden aikataulut pitävät. Lupaprosessit

ovat helpompia, kun arviointivaihe on tehty laadukkaasti ja ympäristövaikutuksia hallitaan kestävältä pohjalta.

Hanke edellyttää tarvetta parantaa Kokkolan ja Kruunupyyn paikallista infrastruktuuria, kuten teitä, rautateitä ja vesijohtoverkkoa. Kokkolan kaupunki suunnittelee aluekehitystä tukevaa uutta tieyhteyttä KIP-alueelta Kruunuporttiin Laajalahden ja Kvikantin kylän väliin sijoittuvan metsäalueen kautta valtatie 8 ja maantie 749 välille. Asemakaava Yhteystie vt8 – Rantatie (mt 749) on käynnistetty kaupunginhallituksessa 10.2.2025 § 56.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) laatii tiesuunnitelmaa Valtatien 8 parantaminen välillä Boholmintie - Kruunupyntie, tiesuunnitelma, Kruunupyy, Kokkola. Valtatielle 8 suunnitellaan keskikaiteellinen ohituskaistaosuus Boholmintien ja Kruunuportin alueen välille. Ohituskaistaosuuden nykyiset liittymät valtatielle katkaistaan ja suunnitellaan korvaavat yhteydet. Lisäksi Kruunuportin alueelle suunnitellaan uusi liittymä ja Kruunupyntien liittymä parannetaan. Kokkolan kaupunki on laatinut Kokkolan puolelle sijoittuvalle Kruunuportin teollisuusalueelle katu- ja näiden rakennussuunnitelmat vuonna 2025.

Liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarkasteltava vaikutuksia väylien käyttöön, liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Kokkolan kaupungin käsityksen mukaan on hyvä esittää myös arvio tavaravirtojen mahdollisista vaikutuksista rautatie- ja meriliikenteeseen sekä eri liikennemuotojen merkityksestä ihmisten kulkutapajakautumaan huomioiden kestävät kulkutavat, kuten jalankulku, pyöräily ja joukkoliikenne. Pistoraitteen mahdollinen toteuttaminen alueelle edellyttää tarpeelliset selvitykset, suunnitelmat ja luvat.

Arctialin käyttövesi on tarkoitus hankkia Kokkolan Teollisuusvesi Oy:n ja KIP Service Oy:n kautta. Kokkolan Vesi Oy vastaa laitoksen talousvesi- ja viemäriputkistosta. Tarvittavat putkistot tullaan rakentamaan suunnitellun yhdystien reittiä seuraten.

Vaikka hankealueen ulkopuolella ei ole kattavaa asemakaavoitettua yhdyskuntarakennetta, jonka ympäristövaikutuksia olisi määriteltävä kaavamääräyksen, ohjaa valitseva lainsäädäntö ja normisto mm. melua sekä päivä- että yöaikaan. Hyvällä suunnittelulla, riittävillä teknisillä ratkaisuilla ja puhdistustoimilla tulee ehkäistä haitallisten vaikutusten muodostuminen.

Hankekuvauksen mukaan alumiinituotanto on erittäin energiantensiivinen teollisuuden ala. Kaupungin käsityksen mukaan vaikutusten arvioinnissa on tärkeä tuoda esille energian tarve sekä kiinnittää huomiota energian käytöstä aiheutuviin vaikutuksiin ja niiden kestävään hallintaan, sähkönjakeluun sekä siihen, kuinka sähkönkulutus vaikuttaa muihin yhteiskunnallisiin toimintoihin, joissa on tarpeen siirtyä uusiutuvan energian käyttöön.

Kokkolan kaupunki katsoo, että valmistusprosesseissa on käytettävä mahdollisimman puhtaita ja päästöttömiä raaka-aineita ja

toiminnassa käyttää parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Lisäksi tulee arviointiselostuksessa kiinnittää huomio myös jäännöstuotteiden kierrätykseen ja kiertotalouteen.

Arviointiselostuksen laadinnan yhteydessä on tärkeää varmistaa, että lähialueen asukkailla ja kaupunkilaisilla on riittävät mahdollisuudet saada tietoa hankkeesta ja antaa palautetta. Yleisötilaisuuksissa tulee varata riittävästi aikaa kysymysten esittämiseen ja vastauksien saamiseen. Tämä mahdollistaa avoimen keskustelun ja varmistaa, että asukkaiden huolenaiheet ja näkemykset tulevat huomioiduiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä.

Kahden-kolmen kilometrin etäisyydellä hankealueesta sijoittuu maa- ja metsätaloustalousaluetta sekä karja- ja hevostalouksia. Arviointiselostuksessa tulee huomioida myös vaikutukset maatalouselinkeinoihin, niihin liittyviin liitännäistoimintoihin sekä niiden toimintaedellytyksiin.

Alueelle kohdistuvan virkistyskäytön osalta airsoft-radalle on osoitettu korvaava sijainti Topparinmäen teollisuusalueen eteläpuolelta, jonne toiminta tulee siirtymään seuraavan vuoden aikana. Lähialueelle sijoittuvan Hirvinevan ampumaradalle on etsitty vaihtoehtoisia korvaavia sijainteja ja toiminnan siirtomahdollisuuksia tullaan edistämään lähiaikoina.

Ohjelmassa mainitaan, että väylävirasto suunnittelee Kruunuportin hankealueen reunaan kulkevan rautatien yhteyteen uuden pistoraitteen lisäämistä. Kaupungin tiedon mukaan hanketoimija selvittää pistoraitteen toteuttamismahdollisuuksia ja on ollut yhteyksissä väylävirastoon hankkeen toteuttamismahdollisuuksista.

Kokkolan kaupunki pitää tehtaan toteutumista kannatettavana, sillä hankkeella on merkittäviä aluetaloudellisia hyötyjä mm. työllisyyden lisääntymisen ja alueen elinvoimaisuuden kasvun myötä.

Kokkolan rakennus- ja ympäristölautakunta tulee antamaan ympäristöviranomaisen lausunnon kokouksessaan 25.6.2025.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää

1. lähettää edellä ehdotetun lausunnon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta yhteysviranomaiselle.
2. tarkastaa pykälän kokouksessa.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.